

UCHWAŁA NR XIII/60/2025
MŁODZIEŻOWEJ RADY MIASTA GDAŃSKA
z dnia 28 maja 2025 roku

w sprawie oficjalnego nadania nazwy "Skwerowi Heweliusza"

Na podstawie § 8 ust. 4 i § 9 ust. 6 Statutu Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska stanowiącego załącznik do Uchwały nr XI/177/11 Rady Miasta Gdańska z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska (DZ. Urz. Woj. Pom. z 2011 Nr 87 poz. 1792, z 2015 r. poz. 2878, z 2015 r. poz. 3142, z 2017 r. poz. 3971, z 2019 r. poz. 4307, z 2021 poz. 4665) uchwała się, co następuje:

§ 1.

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska chce zwrócić uwagę władz miejskich na fakt, że powszechnie używana nazwa "Skwer Heweliusza" odnosząca się do placu i terenu rekreacji między ulicą Rajską, Korzenną, Kanałem Raduni a przedszkolem niepublicznym im. Panienki z Okienka, która funkcjonuje obecnie w przestrzeni lokalnej (do tego stopnia że jest używana na grafikach informacyjnych dla turystów dotyczących Jarmarku Dominikańskiego) nie jest nadana w drodze uchwały nazwą.

§ 2.

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska chce zwrócić się z wnioskiem o utrwalenie w drodze uchwały nazwy dla "Skweru Heweliusza".

§ 3.

Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska uznaje, że wprowadzenie tej nazwy do oficjalnego spisu nazw jest uzasadnione. Uzasadnienie znajduje się w załączniku do uchwały.

§4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska

/-/ Oliwier Starczewski

Opinia Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska na temat oficjalnego nadania nazwy "Skwerowi Heweliusza"

Na podstawie § 8 ust. 4 i § 9 ust. 6 Statutu Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska stanowiącego załącznik do Uchwały nr XI/177/11 Rady Miasta Gdańska z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska (DZ. Urz. Woj. Pom. z 2011 Nr 87 poz. 1792, z 2015 r. poz. 2878, z 2015 r. poz. 3142, z 2017 r. poz. 3971, z 2019 r. poz. 4307, z 2021 poz. 4665)

Obszar ten, choć powszechnie znany i funkcjonujący pod tą nazwą w świadomości mieszkańców i turystów, nie posiada formalnego nadania nazwy w drodze uchwały.

1. Zgodność z tradycją i dziejami Gdańska

Jan Heweliusz¹, wybitny gdański astronom, matematyk i konstruktor instrumentów naukowych, jest postacią nierozzerwalnie związaną z historią Gdańska. W XVII wieku prowadził obserwatorium astronomiczne w tej części miasta, nadając swojej pracowni nazwę „Stellaeburgum” – „gwiazdny ogród”. Nadanie nazwy skwerowi jego imieniem wpisuje się w tradycję upamiętniania zasłużonych gdańszczan i podkreśla historyczne znaczenie tego miejsca.

2. Utrwalenie nazwy funkcjonującej w przestrzeni publicznej

Nazwa „Skwer Heweliusza” jest powszechnie używana w materiałach promocyjnych oraz przez mieszkańców i turystów. Podczas Jarmarku św. Dominika obszar ten pełni funkcję „Przystanku Równość”, będącego miejscem licznych wydarzeń kulturalnych i społecznych. Oficjalne nadanie tej nazwy uporządkuje nazewnictwo miejskie i odzwierciedli rzeczywiste użytkowanie przestrzeni.

3. Uwzględnienie cech charakterystycznych dla danego obiektu

Skwer Heweliusza jest miejscem o wyjątkowym charakterze, łączącym funkcje rekreacyjne, edukacyjne i kulturalne. Znajdują się tu m.in. fontanna z cytatem z dzieła Heweliusza „Selenographia” oraz mural przedstawiający mapę nieba północnego, nawiązujący do jego astronomicznych osiągnięć. Nadanie skwerowi imienia Heweliusza uporządkuje jego unikalny charakter, nazwa skwer Heweliusza nie będzie mogła być użyta w innym miejscu, które nie kojarzy się tak z Heweliuszem, a tak przy pomniku Heweliusza będzie skwer Heweliusza, co jest logiczne i łatwe do przyswojenia

4. Zachowanie zgodności z zasadami nazewnictwa miejskiego

Proponowana nazwa spełnia kryteria określone w „Zasadach kształtowania nazewnictwa obiektów miejskich w Gdańsku”, w szczególności:

- Jest zgodna z tradycją i dziejami Gdańska oraz polskimi regułami nazewniczymi, poprzez nazywanie placów od charakterystycznych obiektów, np. Plac 3 krzyży w Warszawie od 3 krzyży, albo plac solidarności w Gdańsku, przy którym jest siedziba solidarności.
- Utrwala nazwę funkcjonującą w tradycji miasta.
- Uwzględnia cechy charakterystyczne dla danego obiektu, poprzez pomnik Heweliusza co jest logiczne, że skwer obok niego nazwany jest jego imieniem.

¹ <https://www.gdansk.pl/turystyka-w-gdansk/szlak-kulturowy-sladami-jana-heweliusza,a,20136>

- Nie powtarza istniejących nazw i nie jest do nich podobna w sposób mogący wprowadzić w błąd, wręcz jest na odwrót, nałożenie nazwy w tym miejscu spowoduje, że nie zostanie ona użyta w miejscu tak się z Heweliuszem nie kojarzącym.

W związku z powyższym Młodzieżowa Rada Miasta Gdańska wnosi o oficjalne nadanie nazwy „Skwer Heweliusza” wskazanemu obszarowi, co przyczyni się do uporządkowania przestrzeni miejskiej oraz uhonorowania wybitnej postaci związanej z historią Gdańska.

Kontekst historyczny o Heweliuszu wg. Gdańskiego Zarządu Dróg i Zieleni:²

Jan Heweliusz - wybitny gdańszczanin, rajca gdański, właściciel browaru i drukarni, zasłynął w całej Europie jako uczony i badacz, który przyczynił się do rozwoju astronomii. Jego największym dziełem jest licząca 563 strony *Selenographia* z kilkuset rysunkami i mapami, zawierająca cały dorobek naukowy Heweliusza dotyczący jego obserwacji drogi Mlecznej, planet i Słońca oraz rozdziały poświęcone konstruowaniu lunet. Następnym dziełem była *Cometographia*, zawierająca opis i historię komet, w tym dziewięciu odkrytych przez Heweliusza. Kolejnym dziełem gdańskiego astronoma była *Machinae Coelestis*, w którym opisana jest m.in. 46-metrowa luneta skonstruowana przez Heweliusza. Ostatnim dziełem jego życia był katalog gwiazd stałych z wykonanymi przez niego rycinami gwiazdozbiorów. Heweliusz uważany jest za niezwykle fenomen osobowy, w którym talenty badacza-astronoma, matematyka i wynalazcy (konstruował instrumenty do obserwacji astronomicznych, wynalazł śrubę mikrometryczną) łączyły się z talentami humanistycznymi.

Wnioskodawca: Gabriel Klonowski

² <https://gzdziz.gda.pl/mapa/pomnik-jana-heweliusza,o,66>